

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 8 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Petek, 29. avgust 2008 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog izbirnega tipa. Vsak pravilen odgovor je vreden eno (1) točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujete **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti še prepisite črko **na list za odgovore** in s svinčnikom počrtnite ustrezne krogce. Vsaka naloga ima samo **en** pravilen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravilen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih tridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najbolj pravilna samo ena. Z naličnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kot eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

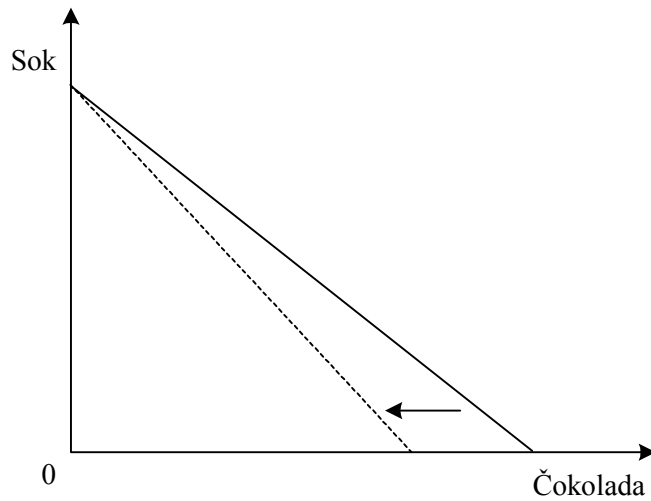
01. Potrebe so izrazito subjektivne. To pomeni, da:

- A jih lahko vedno zadovoljujemo z različnimi dobrinami;
- B lahko vsako potrebo zadovoljimo samo z dvema dobrinama hkrati;
- C jih ljudje različno intenzivno občutijo;
- D se nenehno obnavljajo, ker je njihova zadovoljitev le začasna;
- E jih vsi ljudje vedno enako občutijo.

02. Delovna sredstva so:

- A dobrine, ki neposredno zadovoljujejo človeške potrebe;
- B vsi materialni elementi, ki jih vlagamo v proizvodni proces;
- C surovine in materiali, iz katerih pridobivamo proizvode;
- D trajnejša sredstva, ki sodelujejo v več proizvodnih procesih;
- E vsa dosegljiva sredstva, ki zadovoljujejo kakšno potrebo.

03. Na sliki je prikazana premica cene:

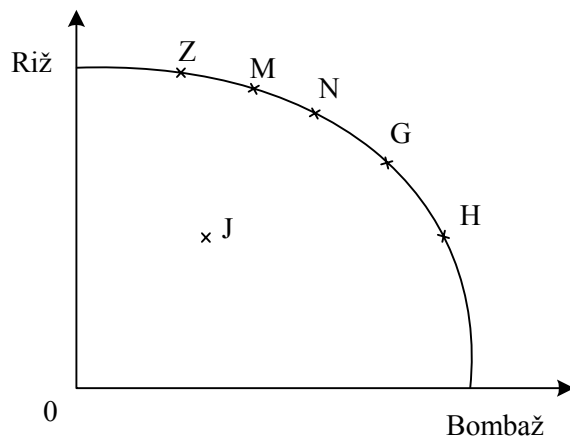
Premica cene se je premaknila, ker se je:

- A zmanjšalo povpraševanje po čokoladi;
- B zvišala cena čokolade;
- C znižala cena čokolade;
- D pocenil kakav kot osnovna sestavina čokolade;
- E zvišala cena soka.

04. V podjetju, kjer je osem zaposlenih, proizvedejo in prodajo na leto 75.000 lesenih stolov po 30 € za stol. Lastni kapital podjetja znaša 5.800.000 €. Stroški proizvodnje enega stola znašajo 25 €. Ekonomičnost proizvodnje v tem primeru je:

- A 6,46 %
- B 9375 stolov na zaposlenega
- C 0,064
- D 1,20
- E 83,33 %

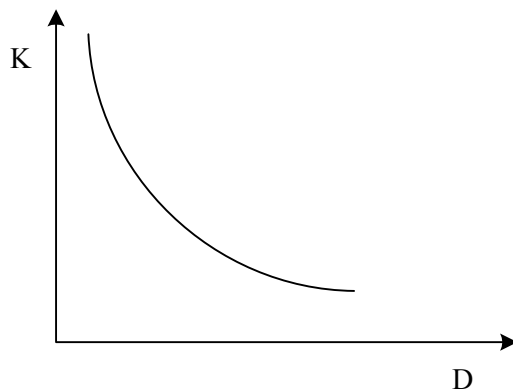
05. Slika prikazuje transformacijsko krivuljo države Kartonije, ki proizvaja riž in bombaž:

V Kartoniji so se odločili, da se bodo iz točke H premaknili v točko M. To so naredili, ker:

- A so želeli povečati proizvodnjo bombaža;
- B so zaradi naravnih nesreč izgubili del proizvodnih dejavnikov;
- C so želeli zmanjšati proizvodnjo riža in povečati proizvodnjo bombaža;
- D se je zaradi inovacij izboljšala tehnologija v proizvodnji riža;
- E so želeli povečati proizvodnjo riža in zmanjšati proizvodnjo bombaža.

06. Izokvanta, krivulja na sliki, nam prikazuje:

- A vse mogoče izbire proizvodnje dveh dobrin, če kar najboljše izkoristimo proizvodne dejavnike;
- B da lahko načrtovano količino proizvodnje proizvedemo na različne načine, z različno kombinacijo proizvodnih dejavnikov;
- C da se količina proizvodnje povečuje hitreje od naložbe v proizvodne dejavnike;
- D da se stroški na enoto z večanjem proizvodnje znižujejo, vendar se prednosti pri stroških sčasoma izčrpajo;
- E da so kupci pri nižjih cenah pripravljene kupiti večjo količino dobrin.

07. Uveljavljene blagovne znamke, sorazmerno težaven vstop novih ponudnikov v panogo in nekaj precej močnih ponudnikov so značilnosti naslednje tržne strukture:

- A popolne konkurence;
- B monopolistične konkurence;
- C monopola;
- D oligopola;
- E trga investicijskih dobrin.

08. Učinek substitucije, s katerim ekonomisti pojasnjujejo padajočo krivuljo povpraševanja, nam najboljše ilustrira naslednja Metkina izjava:

- A Vstopnice za kino so se spet podražile. Sploh ne bom več hodila v kino.
- B Vstopnica za kino stane že toliko kakor ena pica.
- C Mesečna vozovnica za avtobus se je spet podražila. Kupila si bom kolo in bom v šolo raje kolesarila.
- D Danes sem že dve uri kolesarila. To je odlično nadomestilo za obisk fitnesa.
- E Mami so ukradli kolo. Za rojstni dan ji bomo kupili novega.

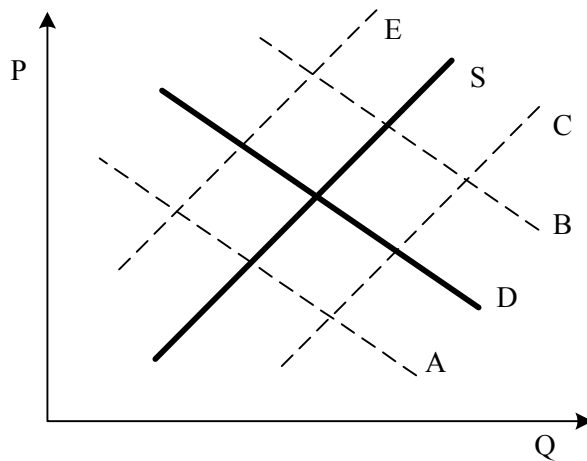
09. Govorimo o cenovni elastičnosti povpraševanja. Povpraševanje po kruhu je:

- A popolnoma toga, ker je delež dohodka, ki ga gospodinjstva porabijo za kruh, zelo majhen;
- B neelastično, ker je kruh nujna dobrina;
- C neelastično, ker je ponudba različnih vrst kruha zelo velika;
- D elastično, ker kruh zlahka nadomestimo z drugimi dobrinami (makaroni, riž ...);
- E elastično, ker se dohodki gospodinjstev večajo in se delež dohodka, ki ga gospodinjstva porabijo za kruh, manjša.

10. Med subjektivne dejavnike, ki jih mora potrošnik pri nakupu upoštevati, štejemo:

- A dohodek in cene dobrin;
- B cene dobrin in potrebe;
- C želje potrošnikov in njihov dohodek;
- D potrebe in želje potrošnikov;
- E denarni dohodek potrošnikov.

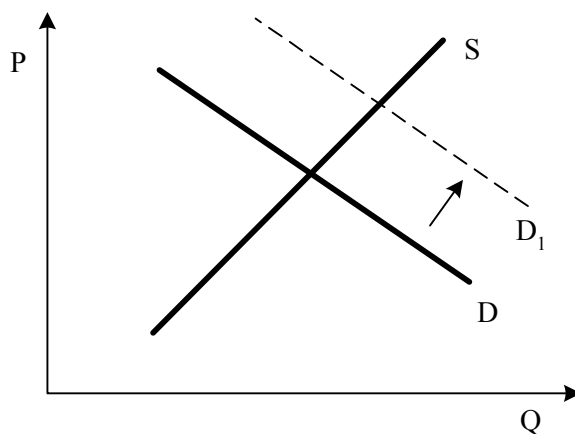
11. Slika prikazuje trg breskev v Sloveniji. Krivulji D in S sta krivulja povpraševanja in krivulja ponudbe.

Huda suša v Vipavski dolini je povzročila naslednji premik krivulj:

- A Krivulja S se je premaknila v C.
- B Krivulja S se je premaknila v E.
- C Krivulja D se je premaknila v A.
- D Krivulja D se je premaknila v B.
- E Krivulja S se je premaknila v E in krivulja D se je premaknila v A.

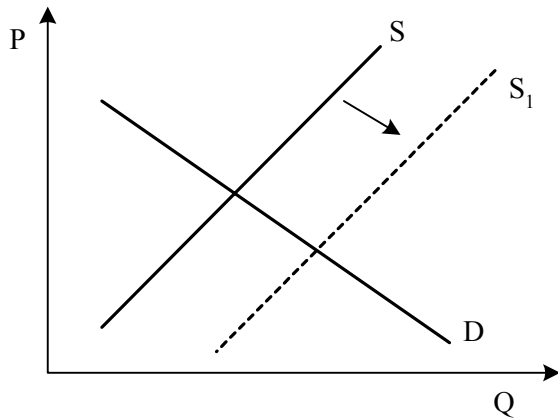
12. Slika prikazuje trg letalskih prevozov med dvema evropskima mestoma.

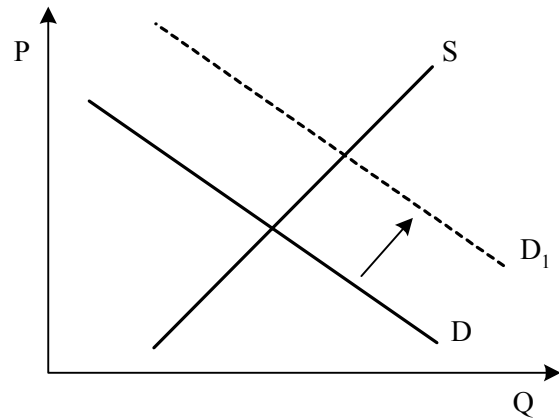
Vzrok za spremembo, ki je prikazana na sliki, je:

- A vstop novega nizkocenovnega ponudnika na trg;
- B povečanje državnih subvencij domačemu letalskemu prevozniku, ki ima največ poletov med mestoma;
- C povečanje dohodka potrošnikov;
- D podražitev letaliških taks na obeh letališčih;
- E pocenitev letalskega goriva.

13. Slika prikazuje stanje na dveh trgih.

Slika 1

Slika 2

Povečanje ponudbe dobrine X, ki ga prikazuje slika 1, je povzročilo spremembo na trgu dobrine Y, ki jo prikazuje slika 2. Dobrini X in Y sta:

- A kava in čaj;
- B moka in kruh;
- C železniški prevoz in letalski prevoz;
- D smučarske vozovnice in smuči;
- E sladkor in marmelada.

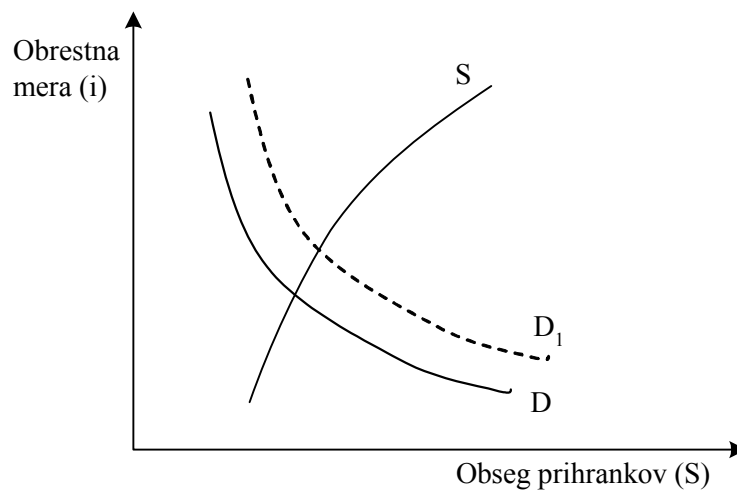
14. Preglednica prikazuje indekse porasta nominalnih plač in cen v nekem gospodarstvu v letih 2005 in 2006.

Leto	Nominalne plače	Cene
2005	100	100
2006	118	110

Iz podatkov v preglednici lahko sklepamo, da so se v tem gospodarstvu realne plače v letu 2006 povečale za:

- A 6,8 %
- B 7,27 %
- C 8 %
- D 18 %
- E 118 %

15. Slika prikazuje trg posojilnega kapitala v državi Mazuriji:

Vzroke za premik krivulje D v D₁ najbolje opisuje trditev:

- A višje obrestne mere so povečala ponudbo prihrankov;
- B znižanje obrestnih mer za izposojeni kapital je povečal obseg povpraševanja po kapitalu;
- C narodni dohodek Mazurije se je zvišal;
- D visoka stopnja natalitete v Mazuriji je povečala zanimanje potrošnikov za posojila;
- E število priseljencev iz sosednje države Grandije se je zmanjšalo in zato se je zmanjšal delež mladih gospodinjstev v Mazuriji.

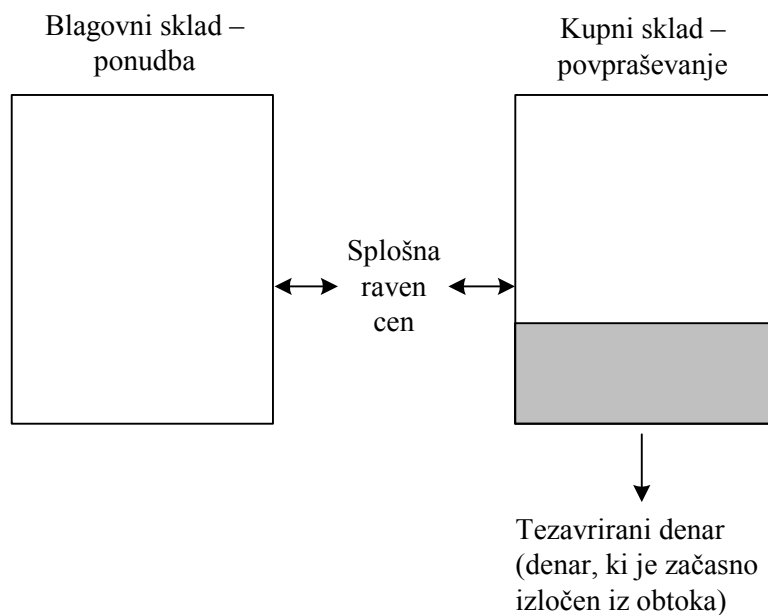
16. Delničarji multinacionalne korporacije Henkel, ki ima proizvodni obrat tudi v Mariboru, prejema ob normalnem poslovanju te družbe:

- A delnice korporacije Henkel;
- B obveznice korporacije Henkel;
- C podjetniški dobiček;
- D obresti na vloženi kapital;
- E dividende.

17. Farmaceutsko družbo Krka, d. d., ki je v petdesetih letih delovanja zrasla v globalno družbo, uvrščamo med korporacije, ker:

- A si prizadeva za kar najmanjšo odvisnost od bank, kapital pa povečuje s samofinanciranjem;
- B se težko prilagaja spremembam na trgu, saj za vsako spremembo, ki jo želi vodstvo vpeljati, potrebuje soglasje vseh delničarjev;
- C poskuša v vsakem trenutku doseči čim večji dobiček, zato nenehno prilagaja cene spremembam v povpraševanju in ponudbi;
- D sodi med največja podjetja z veliko koncentracijo kapitala, ki ga v celoti pridobijo z izdajo obveznic;
- E imajo vodilno vlogo delničarji, ki večino dobička namenijo za izplačilo dividend, manj pa za tehnološki napredek.

18. Slika prikazuje blagovni sklad (ponudbo) in kupni sklad (povpraševanje) v državi Mazuriji.

Zaradi neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu se pojavljajo pritiski na cene. Da bi se na trgu ponovno vzpostavilo ravnotežje, se morajo:

- A cene znižati;
- B cene zvišati;
- C cene ostati nespremenjene;
- D dohodki prebivalstva povečati;
- E obrestne mere znižati.

19. Naturalno gospodarstvo je gospodarstvo:

- A v katerem ima kmetijstvo večji delež v bruto domačem proizvodu kakor industrija;
- B v katerem ima kmetijstvo večji delež v BDP kakor industrija, čeprav delež kmetijstva pada in delež industrije narašča;
- C v katerem država podpira ekološke kmetije;
- D ki je zaprto in ni vključeno v globalno gospodarstvo;
- E ki ustvarja le majhen presežek, skupnost je samozadostna in proizvaja vse, kar potrebuje.

20. Finančni kapital je:

- A vsota vseh ponujenih prihrankov na denarnem trgu;
- B nastal, ko je druga industrijska revolucija omogočila množično proizvodnjo in so bili za investiranje v stavbe in stroje potrebni veliki finančni vložki;
- C spodbudil nastanek in razvoj delniške družbe, saj omogoča vlaganje v delnice različnih podjetij in s tem zmanjšanje tveganja;
- D nastal z združevanjem bančnega in industrijskega kapitala, ko so banke postale institucionalni delničarji v industrijskih podjetjih, industrijski kapitalisti pa so del kapitala vložili v banke;
- E posledica centralizacije in koncentracije v finančni sferi, ko so sredi 20. stoletja zlato valuto nadomestili s papirno.

21. Miha je privarčeval 3000 evrov. Potreboval jih bo šele čez nekaj let, ko bosta z Ano kupovala stanovanje. Med tem želi privarčevani znesek še povečati. Najmanj bo tvegala, da bi ne dobil pričakovanega dohodka ali celo izgubil del privarčevanega denarja, če bo:

- A kupil prednostne delnice uspešnega podjetja;
- B kupil navadne delnice uspešnega podjetja;
- C kupil obveznice uspešnega podjetja;
- D kupil državne obveznice;
- E imel denar na svojem transakcijskem računu.

22. Delničar Andrej ima v delniški družbi Trgovina, d. d., kontrolni paket delnic, če ima:

- A prednostne delnice družbe Trgovina;
- B več kakor 15 % delnic;
- C tolikšen del delnic, da ga vsi drugi delničarji skupaj nikoli ne morejo preglasovati;
- D tolikšen paket prednostnih delnic, da mu omogoča odločilni vpliv na določanje prodajnih cen;
- E tolikšen del delnic, da ima največji vpliv na poslovne odločitve podjetja.

23. Kartelni dogovor je dogovor:

- A o prevzemu podjetja, ki ima velike dolgove;
- B podjetij o cenah ali delitvi trga;
- C med državo in podjetjem o dodelitvi subvencije;
- D podjetij o skupnem nastopu na tujih trgih;
- E o združitvi dveh podjetij.

24. Po liberalnem konceptu vloge države v gospodarstvu naj bi država:

- A zagotavljala javne dobrine po posebnih netržnih pogojih;
- B zagotavljala svobodno konkurenco in preprečevala nastanek monopolov;
- C zagotavljala uresničevanje lastninskih pravic, red in zakonitost, obrambo in pravni okvir tržnemu gospodarstvu;
- D odpravljala slabosti trga, skrbela za polno zaposlenost in gospodarsko rast;
- E zagotavljala proizvodnjo tistih javnih dobrin, ki za trg niso zanimive.

25. Iskra Avtoelektrika je transnacionalna korporacija, ker:

- A izvaža elektromotorje v ZDA in na Kitajsko;
- B ima na Kitajskem in v Indiji svoja proizvodna obrata;
- C zaradi bližine meje v svojem obratu v Šempetru zaposluje tudi italijanske delavce;
- D v svojem razvojnem oddelku razvija tehnologijo tudi za ameriška podjetja;
- E je organizirana kot delniška družba in njene delnice kotirajo na borzi.

26. Upoštevanje nacionalnega načela pri izračunavanju bruto nacionalnega proizvoda Slovenije pomeni, da upoštevamo tržne vrednosti vseh končnih proizvodov in storitev, ki so bili proizvedeni:

- A s proizvodnimi dejavniki v lasti slovenskih državljanov, ne glede na to, kje so bili proizvedeni;
- B na slovenskem ozemlju, a samo s proizvodnimi dejavniki v lasti slovenskih državljanov;
- C s proizvodnimi dejavniki v lasti slovenskih državljanov in tujcev ter so bili prodani na ozemlju Slovenije;
- D s proizvodnimi dejavniki na slovenskem ozemlju, ne glede na to, v čigavi lasti so;
- E na ozemlju Evropske unije s proizvodnimi dejavniki, ki so v lasti slovenskih državljanov.

27. Ustava Republike Slovenije določa, da je osrednja institucija izvršilne oblasti v Sloveniji:

- A Banka Slovenije;
- B računsko sodišče;
- C vlada;
- D parlament;
- E državni zbor.

28. Pogoj, ki ga je morala Slovenija izpolniti pred prevzemom evra 1. januarja 2007, se je nanašal na izpolnjevanje konvergenčnih kriterijev. Fiskalni kriteriji predstavljajo omejitve, ki se nanašajo na:

- A stopnjo inflacije in višino obrestnih mer;
- B stopnjo inflacije in višino javnofinančnega primanjkljaja;
- C višino javnofinančnega primanjkljaja in višino obrestnih mer;
- D višino javnega dolga in višino javnofinančnega primanjkljaja;
- E stopnjo inflacije in višino javnofinančnega primanjkljaja.

29. Ekonomske integracije razlikujemo glede na stopnjo integriranja. Za carinsko unijo je značilno:

- A odprava carin med državami članicami, ohranjanje in poenotenje carin v trgovanju s tretjimi državami;
- B odpravljanje necarinskih omejitev trgovanja med državami članicami in omejitev glede pretoka proizvodnih dejavnikov;
- C skupni trg, fiksni devizni tečaji in določena usklajenost oziroma koordinacija ekonomskih politik med državami članicami;
- D enotna valuta in skupna centralna banka držav članic;
- E skupna ekonomska politika držav članic.

30. Za doseganje ekonomske in socialne kohezije znotraj Evropske unije so bili ustanovljeni štiri strukturni skladi in kohezijski sklad. Boju proti brezposelnosti je namenjen:

- A evropski sklad za regionalni razvoj;
- B evropski kmetijski sklad;
- C evropski socialni sklad;
- D evropski strukturni sklad;
- E evropski kohezijski sklad.

Prazna stran

Prazna stran